

MUISTA NÄMÄ, KUN NEUVOT IÄKÄSTÄ LÄHEISTÄ DIGILAITTEIDEN KÄYTÖSSÄ

- Älä aliarvioi +75-vuotiasta. Uuden oppiminen pitää mielen virkeänä!
- Selitä asiat rauhallisesti, opastettavasi lähtötaso huomioiden. Älä pidä mitään itsestäänselvyytenä.
- Anna läheisesi opetella ja oppia itse, vaikka hän tekisi virheitä. Ole läsnä ja neuvo vierestä tarpeen mukaan. Näin hän oppii itse. Sujuvuus kasvaa kokemuksen kertyessä.
- Ole kärsivällinen. Oppiminen vaatii toistoa.
- Herätä läheisesi mielenkiinto digilaitteisiin esimerkiksi näyttämällä internetistä hänen omiin harrastuksiinsa tai kiinnostuksen kohteisiinsa liittyviä asioita.
- Ota iäkkäät läheiset mukaan perheen viestiryhmiin! Yhteydenpito oman elämän tärkeiden ihmisten kanssa innostaa.
- Anna arvostusta sille, mitä läheiselläsi on vastavuoroisesti antaa sinulle.

NELJÄ TARINAA YLI 75-VUOTIAIDEN DIGISUHTAUTUMISESTA

RAILI

Eturintaman aktiivi

Tähän ryhmään kuuluu 27-30 % haastatelluista

”Se on mun elämää tämä (älypuhelin). Että jos tämä menee rikki, silloin minä menen rikki myöskin!”

Railille tietokone on tuttu työelämästä, vaikka ”ne oli ihan erilaisia, eihän siel ollu ku omat ohjelmat, ei siel surffattu.” Eläkepäivillään Raili hoitaa harrastusyhdistyksensä tiedotusta ja on ostanut sitä varten itselleen tietokoneen.

Railin lapsenlapsi opiskelee ulkomailla ja on houkutellut hänet käyttämään Skypea. Netti ja tietokone ovat tulleet nopeasti tutuiksi ja ne tuovat iloa elämään. Raili on alkanut kokeilla omin päin, mitä kaikkea laitteella voikaan tehdä.

”Mä itse tutkin aina, että miten tämä menee. Haen jonkun ohjelman, asennan ja katson kuinka se toimii, yrityksen ja erehdyksen kautta.” Raili opettelee uusia asioita sinnikkäästi ja on huomannut, että ”mitä enemmän sen vieressä on ja touhuu, ni sitte oppii.”

Railin puolisoikin on innokas netin käyttäjä. Hän on mielestään aina ollut ihan hyvä oppimaan ja vetoaa luonteeseensa: ”mä lähden tulta päin, en pelkää mitään uutta.” Puolison esimerkki on rohkaissut Railiakin. Sitä paitsi läheisiltä saa tarvittaessa apua.

Viranomaispalveluiden siirryttyä nettiin Raili ei ole arkaillut niiden käyttöä, ovathan netissä kaikki muutkin elämänalueet ja hän haluaa ehdottomasti hoitaa omat asiansa itse. Sähköiset palvelut ovat helpottaneet elämää selvästi, kun Raililla aktiivisena ihmisenä on paljon hoidettavia asioita. Raili käyttää nettiä ja digilaitteita monipuolisesti ja paljon, minkä myötä käyttö on jo hyvin rutinoitunutta.

KEIJO

Mukaan vedetty

Tähän ryhmään kuuluu 32-37 % haastatelluista

”Onks vaihtoehtoja, ei ole! Se on pakollinen paha, mihkä meiät on työnnetty!”.

Keijo käytti toimistotyössään tietokonetta, mutta ”lähinnä sitä oppi hiiren käytön.” Keijo on huomannut asioiden hoidon vaikeutuneen, kun pankki ohjasi palvelut verkkoon ja on supistanut kivijalkapalveluja.

Laitteita vaan on niin monenlaisia, eikä Keijo koe tietävänsä niistä tarpeeksi. Lapset ostivat Keijolle lahjaksi tabletin ja Keijo alkoi opetella laitteen käyttöä. Hän oppi lähettämään sähköpostia, mutta laskujen maksu arvelutti. Eikö tiedot voida varastaa ja mitä jos ”sormet osuvat väärin numeroihin...”. Keijo olisi halunnut, että joku olisi ollut katsomassa.

Sitten sähköposti alkoi täyttyä roskapostista ja tablettiin kertyi monta päivitysehdotusta, joihin Keijo oli vastannut aina ”myöhemmin”. Tabletti hidastui, mutta onneksi lapset tulivat käymään.

Lapsenlapsi neuvoi Keijolle asioita niin vikkellä, ettei Keijo pysynyt perässä. Poika esitteli Keijolle Facebookia, mutta Keijo ihmetteli, että ”miksi kukaan haluaa levitellä asioitaan koko maailmalle”. Sinne pitäisi perustaa joku tili, ”tarkoittaako se, että siitä pitäisi maksaa?”.

Verkossa pitää olla varuillaan.

Myöhemmin Keijo olisi halunnut katsoa reseptitietojaan Omakanta-palvelusta. Sinnekin olisi pitänyt tunnistautua, jolloin Keijo hermostui neuvottomuudestaan ja painoi äkkiä sammuta-nappulaa. Keijo olisi tarvinnut apua, mutta oli soitellut viime aikoina omaisille niin monesti neuvoa pyytääkseen, että Omakanta sai jäädä. Digilaitteet ärsyttivät, ”tekee mieli heittää se pellolle!”.

LEENA

Huolettomasti hämmentynyt

Tähän ryhmään kuului 16-22 % haastatelluista.

”Ei siellä internetissä ole mitään tärkeää.”

Leena on tehnyt työuransa käytännönläheisissä tehtävissä, eikä työnkuvaan kuulunut tietotekniikan käyttöä. Eläkkeelle siirryttyään hän nauttii rauhallisesta elämästä ulkoillen ja läheisiä tavaten.

Hän on huomannut, että ympäröivä yhteiskunta on muuttunut: nuoremmat sukupolvet ovat kasvattaneet käsiensä jatkeeksi kirkasta valoa hohtavan laitteen. Ne tuijottavat sitä herkeämättä. ”Mitä siellä on niin kiinnostavaa?”, Leena ihmettelee. Pikkulapsetkin niitä näpräävät, ”ei niillä ole enää oikeaa lapsuutta ollenkaan!”.

Leenan tytär on sanonut, ettei äidin tarvitse huolehtia, hän hoitaa kyllä kaikki tarvittavat asiat samalla kuin omansakin. Leena on tyytyväinen, että hänellä on niin avulias lapsi. Omassa nuoruudessa puhelimiakaan ei kylässä ollut kuin yksi, mitä hän nyt internetillä ja tietokoneilla tekisi.

Leena on huomannut, että nykyajan laitteet ja internetissä roikkuminen kaventavat ihmissuhteita. Se on surullista. Kun Leenalla tulee asiaa pankkiin, hän haluaa keskustella ihmisen kanssa, siihen hän on tottunut. ”Kyllä tässä pärjätään – ainakin vielä.”

Iän myötä teknologian merkitys on vain vähentynyt entisestään. Hyvä elämä on Leenan mielestä ihan jotain muuta, kuin tabletin äärellä istumista.

TENHO

Turvaton 13-16 %

”Minä en hyväksy tämmösiä digejä ollenkaan, että nää saa unohtaa!”

Tenhon työpaikalla oli tietokoneita, mutta hän ei niitä päässyt käyttämään. Kun Tenho jäi eläkkeelle, hän ajatteli, ettei enää tarvitsisi opetella uusia asioita. Maailma kuitenkin muuttui arvaamattoman paljon: pankki supisti aukioloaikojaan ja vero toimisto muutti toiselle paikkakunnalle. Asiat pitäisikin hoitaa sähköisesti.

Tenhon terveys on iän myötä alkanut reistailla ja sairaudet vievät niin paljon voimia, että Tenhoa pelkkä ajatus uuden opettelusta kuormittaa. ”Että jotain tietokoneita pitäisi alkaa opetella tässä iässä!”

Tytär yrittää auttaa, mutta hänellä ei ole aikaa niin paljon kuin isä tarvitsisi. Tenhoa ahdistaa riippuvuus toisesta ihmisestä, hän on tottunut hoitamaan omat asiansa itse.

Tytär oli hankkinut Tenholle puhelimen, mutta Tenho ei ole oppinut käyttämään sitä ”vaikka piti olla niin yksinkertainen!”. Tenho ajatteleekin olevansa huono oppimaan asioita, ja tietokoneet ne vasta monimutkaisina näyttäytyvätkin. Pitäisi olla ”joku insinööri”, että niitä osaisi käyttää.

Oma osaamattomuus ahdistaa Tenhoa, sillä hänellä on turvaton olo muuttuvassa yhteiskunnassa. ”Tietokonevouhotus” herättää hänessä vastenmielisyyttä. ”Minä suorastaan inhoan tietokoneita!”. Tenho pelkää, että ihmistä ei tarvita pian mihinkään, ja sitä paitsi netti tuntuu vaaralliselta paikalta. Tenho aikoo pysyä erossa digilaitteista loppuikänsä.